

A megmérettetés sikerrel zárult

Mundruczó Kornél és Péntek Petronella nyilatkozik a tb-önkormányzatok és az üzemitanács-választásokról

Az elmúlt hónapban két jelentős feladat állt a szakszervezetek előtt: a tb-önkormányzatok megválasztása és az üzemi tanács-választás.

Hogyan készültek fel a megmérettetésre, milyen eredményekkel zártak a választások, melyek a legfontosabb tanulságok? Ezekkel a kérdésekkel kerestem meg Mundruczó Kornélt, a Postai Dolgozók Szakszervezetének országos titkárát és Péntek Petronellát, a Magyar Távközlési Szakszervezet országos titkárát.

— Nagy hangsúlyt helyeztünk arra, hogy a dolgozókkal, a szakszervezeti tagokkal megismertessük a választások tétjét — kezdte a beszélgetést a PDSZ titkára. — A titkárok országos tanácsa keretében három alkalommal szerveztünk felkészítőt saját előadónkkal, az ÉTOSZ szakértőinek igénybevételével és osztrák kollégáink segítségével. Az MSZOSZ egyik tagszervezeteként készültünk a tb-választásra. Ismertettük, felhasználtuk az MSZOSZ anyagát a postásokkal való találkozásainkon. Fontosnak bizonyult, hogy az MSZOSZ vezetői országjárásuk során személyesen is találkoztak az emberekkel. Miskolcon és Sopronban fél napot töltöttek a postás dolgozók munkahelyein. Ez is közrejátszott abban, hogy a postások tisztában voltak a választás jelentőségével, a szavazás technikai kérdéseivel. Meggyőződéseim, sokat segítettünk abban, hogy a lakosság 39 százaléka elment szavazni. Hiszem, hogy a postások legalább ilyen százalékból leadták szavazataikat. Mert az lenne a legfontosabb, hogy minél hamarabb felálljanak az önkormányzatok.

Hogyan vették az akadémiai és az üzemitanács-választásokat? — A korábban említett három országos tanácskozáson kívül valamennyi intézőbizottsági ülésen és titkári értekezleten foglalkoztunk a tennivalókkal. Lapunk is rendszeresen közölte az e témakörrel kapcsolatos írásokat. A titkárok országos tanácsán a vállalat vezetői és a postán működő egyéb érdekvédelmi szervezetek ajánlást tettek az üzemi tanács szervezésére. Ennek megfelelően a postán kétféle üzemi tanácsot választottunk. Valamennyi területi postaigazgatóságon és a központi szerveknél középszervit, összesen tizenhármát, és ezekből — delegálás útján — a következő napokban alakul meg az országos

üzemi tanács, szintén 13 fővel. Lehetőséget kaptak a középfokú postaszervek arra, hogy a nagyobb, negyed-hatodosztályú postahivataloknál — ahonnan nem került be képviselő a középszervi üzemi tanácsba, ott — szakértőt vegyenek igénybe. Ezek részére is ugyanazt a jogvédelmet és munkaidő-kedvezményt biztosítja a megállapodás, mintha teljes jo-

ma már egyértelmű, hogy a PDSZ megalapozottan, felelősen tárgyalhat és köthet kollektív szerződést, folytathat béralkut. Ezek az eredmények annál is inkább becsesek számunkra, mert folyt az ellenpropaganda is. Küldözgettek névtelen leveleket, csalogattak szakszervezeti tagokat más szervezetekhez, átfirkálták a plakátokat, stb.

Mundruczó Kornél

gú tagként végeznék munkájukat.

Hogyan, milyen eredménnyel zajlott le a választás?

— A május 21–28-a között lebonyolított választások érvényesek voltak. Előzetes adatok szerint, országos szinten, a szavazásra jogosultak 85–90 százaléka adta le szavazatát. A PDSZ minden üzemi tanácsba javasolt képviselőket és jelöltjeit előzetesen megismertette a választókkal. A területi postaigazgatóságoknál és a Posta-vezérigazgatóságnál megválasztott ut-tagok a PDSZ jelöltjei és tagjai. Kivétel a Szegedi Postaigazgatóság, ahol a 13 főből 1 fő a Liga képviselője, és HPI-nél 1 szervezetet kívüli dolgozó kapott mandátumot. A Járműtelepen, az Anyag és Értékcikk Hivatalnál, a Posta Elszámoló Központjánál egy-egy nem szakszervezeti tag is képviselést kapott. A PDSZ megválasztott ut-tagjai között alapszervi titkárok és szb-titkárok is mandátumot szereztek.

Ami a reprezentativitást illeti: 85–90 százalékos képvisellett rendelkezünk. Ennek alapján

Az eredményekért köszönet illet minden szakszervezeti tisztségviselőt és mindazokat a szakmai vezetőket, akik segítettek a választásokban. Sokat nyomtak a latban a személyes találkozások a dolgozókkal. Az, hogy a terület tisztségviselői és az apparátus tagjai minden idejüket a területen töltötték, részt vettek a testületi üléseken, beszélgettek az emberekkel. Sokat jelentett osztrák barátaink segítése. Tovább kell gondolnunk a szerzett tapasztalatokat abból a szempontból, hogy mit kell másképpen, jobban csinálnunk a jövőben. Felvesszük a kapcsolatot az üzemi tanács tagjaival és megbeszéljük közös dolgainkat, — hangsúlyozta Mundruczó Kornél.

Hogyan sikerült a felkészülés a MATÁSZ szervezeteinél?

— Mi is az MSZOSZ tagszervezeteként kapcsolódunk be a tb-választás kampányába — folytatta az elemző értékelést Péntek Petronella, a Magyar Távközlési Szakszervezet országos titkára.

(Folytatás a 2. oldalon)

A posta még mindig megbízható munkahely

Beszélgetés Szathmári Gézával, a Budapest-Vidéki Postaigazgatóság vezetőjével

Az országban működő postaigazgatóságok között alighanem különleges helyet foglal el a Budapest-Vidéki Postaigazgatóság. Ha másért nem, hát azért, mert területén a posta összes jellemzője megtalálható, s igen nagy fába vágna fejszéjét az, aki Nógrád megyét megkísérelné összehasonlítani Fejér, netán Pest megyével.

Mi erről a véleménye Szathmári Géza igazgatónak?

— Valóban így van. Négy megyénk közül három mindig is a gazdaságilag fejlett területek közé tartozott. Pest—Komárom és Fejér megyében a terület adottságai miatt az átlagnál is magasabbak voltak a szolgáltatási igények. Másrészt a munkaerőhelyzet is sajátosan alakult, mert a posta akkori bérszínvonalával nehezebben jutott dolgozókhoz.

Nyilván arra céloz, hogy a jól működő gazdasági szféra magasabb fizetést tudott biztosítani.

— Pontosan. De még ezen belül is jelentős különbségek voltak. Elsősorban Pest megye agglomerációs részére gondoltok. Itt a követelmények, elvárások fővárosi szintűek voltak.

S a teljesítmény?

— Az bizony néha elmaradt ettől. Elsősorban a hírlapterjesztésnél derült ki, hogy ez azért mégiscsak vidék, s a reg-

geli kávé mellé nem társul az újság.

Hacsak valaki nem délelőtt reggelizik, de miután bőven van aprófalvas település is, ezt nehezen tudom elképzelni.

— Mára viszont sok minden változott, főleg a már említett agglomerációs területen. Nagyüzemek mentek tönkre, sok lett a munkanélküli, viszont sok kisvállalkozás alakult, s ezek új igényekkel jelentkeznek a postai szolgáltatásokban. De megváltozott a települések lakossági szerkezete is. Azon túl, hogy peremkerületekben, községekben sok a munkanélküli, megjelennek külföldiek is, akik hozták a maguk sajátos gondjait.

Tetézve ezzel a miénket...

— Igen. Romlott a közbiztonság, nehezebb lett bizonyos szolgáltatások teljesítése, mert például nem állnak rendelkezésre címek, vagy pontatlanok, így gondot okoz a küldemény eljuttatása, s a már említett hírlapterjesztés sem felhőtlen...

Különösen, ha a Pest Megyei Hírlap meg-meg-újul támogatásaira gondol...

— Nem arra gondoltam, bár ezzel is kell foglalkoznunk.

Elkészítőd, hogy valaki képtelen szembenézni önmagával, s azzal, hogy a lapja nem azért nem fog,

mert a posta utálja, hanem azért, mert az olvasók nem igénylik. Az egészben az a szomorú, hogy a Pest Megyei Hírlap valamikor nagyon népszerű újság volt, statisztikai adatokkal is bizonyítható visszaesése nem a hírlapterjesztés bűne.

— Szerintem sincs szó ellen-szenvről, de visszatérve az előbbi kérdésre, és az alternatív — elsősorban Pest megyét megcélzó — újságterjesztőkre gondoltam, s a csomagküldő szolgálatok megjelenésére, s arra a tényre, hogy az üdülő-övezetek — Dunakanyar, Szentendre, vagy Ráckeve — nyári idényben jóval több forgalmat bonyolítanak le, mint télen. Ez pedig egy állandó és permanens feladatot ad a szakapparátusnak.

Ugyanakkor Fejér és Komárom megye egyik „fellegvára” volt az iparnak...

— És jelentős mezőgazdasági művelésnek, mezőgazdasági nagyüzemeknek, s ez biztos pontot jelentett a postai szolgáltatás állandó igénybevételének. Mára változott a helyzet, sokan tönkrementek, bezártak, s nyilván legkisebb gondjuk is nagyobb annál, minthogy a posta bevételét gyarapítsák. (Folytatás a 2. oldalon)

NYILATKOZAT

Szabad szakszervezeti szervezetet alkottak a Budapesti Hírlapfeldolgozó Üzem dolgozói

Mi a Budapesti Hírlapfeldolgozó Üzem alulírott dolgozói a mai napon szabad akaratkunkból és elhatározásunkból úgy döntöttünk, hogy megalakítjuk az Üzem Szabad Szakszervezeti Szervezetét.

Szervezetünk a Postai Dolgozók Szakszervezetének alapszervezete, tagjai a PDSZ-hez tartoznak.

A Szabad Szakszervezeti Szervezetünk tevékenységét egyrészt a Hírlapkereskedelmi Igazgatóság Szakszervezeti Tanácsában, másrészt a Titkárok

Országos Tanácsában fejtik ki. Szervezetünk az üzem minden dolgozója előtt nyitott, azok érdekében és javára kíván tevékenykedni.

Együtt kívánunk működni az igazgatóság megválasztott Üzemi Tanácsával, a dolgozók érdekében mind azon kérdésekben, melyek a két szervezet hatáskörébe tartoznak.

A dolgozók, szakszervezeti tagságunk érdekében mindaddig együttműködnek a munkáltató képviselőjével, amíg annak tevékenysége nem sérti az ér-

vényes törvényeket, a Magyar Posta Vállalat kollektív szerződését, az igazgatósági függelékét, valamint a PDSZ és a munkáltató között létrejött egyéb megállapodásokat.

Szerveződésünk nem irányul senki ellen, működésünkben tiszteltben tartjuk a hatályos törvényeket, a Postai Dolgozók Szakszervezetének alapszabályát.

Budapest, 1993. június 8. reggel 5 óra. (Orczy tér.) (54 aláírás)

Tudósítás Győrből, Székesfehérvárról, Seregélyesről (6. oldal)

Nyugdíjas Ki Mit Tud a Benczúrban (6. oldal)

Magyar postások nyerték az Union SCIPT kézilabda Európa-bajnokságot! (8. oldal)

A megmértetés sikerrel zárult

(Folytatás az 1. oldalról)

— A miskolci kampánynitő nagygyűlés előtt Nagy Sándor meglátogatta a távközlési munkahelyeket, s a Távközlési Igazgatóság vezetőitől is tájékoztatást kapott az MSZOSZ elnöke. A területi szakszervezeti bizott-

let, amely tartalmazta a választás célját, fontosságát, tétjét. Felhívtuk a figyelmet arra, hogy a megmértetés eredményeitől függ a kollektív szerződés kötése, a béralku lehetősége, a reprezentativitás elérése. Ezeket alapvető követelménynek tekintettük. Közös tájékoztatást adtunk ki a Magyar Távközlési

területi tanácsba. Minden más helyen a Magyar Távközlési Szakszervezet jelöltjei, illetve a dolgozók által állított jelöltek kerültek az új testületekbe.

Íme még néhány adat: A választásra jogosultak 76 százaléka járult az urnákhoz. Az érvényes szavazatok aránya több mint 98 százalékos. Ezen belül a MATASZ jelöltjei öt igazgató-ságnál 100 százalékgig megkapták a voksokat, ami azt jelenti, hogy ezeken a helyeken 100 százalékgig a MATASZ jelöltjeiből áll az üzemi tanács.

— **Melyek a további értékesíthető tanulságok?**

— Úgy érzem, a munkavállalók, a szakszervezeti tagok megértették a választás jelentőségét. Voltak olyan igazgató-ságok, ahol — a szétszórtság miatt — nem a 13 nevet hagyták a szavazólapon, hanem ennél kevesebbet. Mindössze pár százalékos ez az „eredmény”, amelyet más konföderációk jelöltjei szereztek a vagyon hasznosítás terén.

Megállapítható, hogy a munkáltatók inkább segítették, és nem akadályozták a választás sikerét. Egy igazgatóságnál állítottak 27 jelöltet. Úgy, hogy 14 munkavállalói jelölés volt. Ennek ellenére a megválasztott 13 tagú üzemi tanács minden tagja a szakszervezetek jelöltjeiből került ki. Ezt csak azért említem, mert ha ez az eset több igazgatóságnál is előfordult volna, akkor éppen hogy csak elértük volna, vagy el sem érjük a törvényben rögzített szakszervezeti joggyakorláshoz szükséges szavazati arányokat.

Ami a továbbiakat illeti: fontosnak tartjuk a szakszervezet és az üzemi tanács kapcsolatát, termékeny együttműködését. Mi azon leszünk, hogy ennek az együttműködésnek a nyertese a munkavállaló legyen, aminek a hatékony érdekvédelemben kell kifejezésre jutnia.

Kárpáti Sándor

A posta még mindig megbízható munkahely

(Folytatás az 1. oldalról)

— **Nógrád megye?**

— Mindig is sajátos helyzetet jelentett aprófalvas településeivel, bányászatával, s nagyüzemeivel. A mai helyzet úgy vélem mindenki által ismert; a bányák bezártak, az üzemek vegetálnak, a terület mezőgazdasági adottságai rosszak, ráadásul óriási a munkanélküliség. Csökkent a szolgáltatásaink iránti igény, s gazdasági számításainknál erre igen nagy figyelmet kell fordítanunk. Ugyanakkor kétségtelen, számunkra javult a munkaerőhelyzet. Ma már a posta mindenhol biztos munkahelynek számít, általában megfelelő képzettségű dolgozókat tudunk fölvenni, s ez lényegesen javítja a szolgáltatásaink színvonalát.

— **Meggyőződés, hogy ez a tipikus „egyik szemem sír, a másik nevet” helyzet.**

— Feltétlenül így van, s a meglévő helyzet miatt keresni kell azokat a módokat, melyeket a posta központilag is meghirdetett, s az is nyilvánvaló; a régi módon ma már dolgozni — gondolkodni nem lehet. A vetélytársak minden területen jelentkezők.

— **Például a gyorsposta-szolgálat?**

— Előszeretettel hivatkoznak erre is, de ez nem minden. Természetesen mi is lépünk. Az igazgatóság Székesfehérváron megszervezte a cégpostát, mely az ott eddig ki nem használt helyiségek igénybevitelével kezdte meg tevékenységét, s mára már több cégünk van, amely szabályos csomagküldő szolgálatot kér tőlünk onnantól kezdve, hogy a fehérvári vámu-dvarba beérkező csomagok vámoztatását, csomagolását, címezését mi végezzük, természetesen megfelelő díjazásért.

— **Biztos, hogy nem rossz üzlet, azon túl, hogy a posta egy újabb szolgáltatással bővíti tevékenységét...**

— A vámu-dvar valóban egy vadonatúj szolgáltatás, ahol helyiséget is adunk bérbe, de végzünk vámközzvetítő tevékenységet is, magángépkocsi vámoztatást is, s ezt terjeszteni is kívánjuk.

— **A Forma-1 autót ugye nem kell vámozniuk?**

— Ez megint egy külön téma, természetesen nem a vámozás, ez nem a mi asztalunk. Itt inkább reklámtevékenységünkre hívnam fel a figyelmet, — a szolgáltatásainkon kívül —, mert egyáltalán nem mindegy, milyen kép alakul ki rólunk az emberekben.

— **Vélhetően alapos erőpróba lesz...**

— Az biztos, de van egy másik jelentős tevékenysége a Budapest—Vidéki Postaigazgatóságnak. Ez pedig a napi pénztár-számadás kísérleti bevezetése, egyáltalán kikísérletezése. Igazgatóságunknál májusban ez már élesben történik. Nagyon nagy feladatot jelent, hiszen több évtizedes hagyományt szüntetünk meg a pénzforgalomban, s a tapasztalatok alapján nyilván a többi igazgatóságnál is bizonyos körben bevezetésre kerül majd.

— **A jelek szerint Önök lassan kitehetnék a „Kísérletező igazgatóság” táblát is...**

— Lehet, mert egy másik pénzügyi rendszer kísérletezését is folytatjuk izraeli szakem-

berek közreműködésével. Lényege: jobb információ nyújtása gazdasági döntésekben a vezetésnek, s reméljük, munkánk ezzel is hatékonyabbá válik.

— **A már említett „aprófalvakban” miként váltják aprópénzre bevételüket postán kívüli szolgáltatásokkal?**

— Már korábban gondoltunk arra, hogy pótlólagos bevételekhez jussunk, s a kis hivatalok dolgozóinak foglalkoztatását a

igazgatóság területén található számtalan üdülőövezet megnövekedő terhe. A magyar sajátosságából fakadóan ezek 3-4 hónap kivételével alvó települések. Eljön a szép idő, s egyszerre városi igényeket kielégítendő kihívásoknak kell megfelelniük. Hogy lehet ezt kibekelni?

— Semmiképp nem a régi elgondolás szerint. Olyan rendszert vezettünk be, mely direktben ösztönzi a hivatalok vezetőit, hogy az engedélyeztettség szintjéig töltsék fel a létszámot, s az esetleges létszám-megtakarítással semmilyen előnyhöz — pénzelosztásra gondolok — nem jutnak.

— **Gond egy picinyke sem ezek szerint...**

— De szép is lenne... Még mindig az üdülő területéknél maradvák: nagyon sok önkormányzat eddigi üdülőterületeket átminősít belterületté, ami postai szolgáltatásnál teljesen más elbírálás alá esik. Nem a nyári szezonban, hanem az azon kívüli időszakban is, és kötelességünk telben, fagyban, hóban egy szál árva levelet egy alig megközelíthető távoli házba kézbesíteni, amit korábban a más rendszer szerint nem tettünk meg. Nem vitatom, hogy ez kötelességünk, de ennek pénzügyi feltételei sokakat hidegen hagynak. Pedig ilyenkor nem kevés pénzügyi ráfordításról van szó, amit a posta áll.

— **Mi van akkor, ha a szépséges Dunkakanyar főlötti hegyek házában élek télen-nyáron, újságelőfizető vagyok és netán remete, megkapom kedvenc napilapomat?**

— Meg, igaz, hogy ezért a kézbesítő — van rá példa — 12 kilométert gyalogol, vagy biciklizik...

Köszönöm a beszélgetést!
Veégh Ádám

Péntek Petronella

ságok titkárai szervezték meg, hogy a távközlés dolgozói részt vegyenek a budapesti és a vidéki nagygyűléseken, hiszen minden megyében található távközlési munkahely, szervezet.

Minden távközlési dolgozóhoz írtunk levelet a tb-választás tárgyában. Március 23-án háromnapos országos titkári tanácskozás keretében Nagy Sándor tartott előadást az időszaki szakszervezet-politikai kérdésekről, amelyet konzultációk és csoportos beszélgetések követtek. Azt hiszem, mi is hozzájárultunk ahhoz, hogy a távközlési dolgozók, szakszervezeti tagságunk, s annak baráti köre május 21-én elment szavazni.

— A Magyar Távközlési Részvénytársaságnál május 24-25-én bonyolítottuk le az üzemitanács-választásokat — folytatta Péntek Petronella. — Az eredményességet elősegítendő, minden munkavállalóhoz eljuttattunk egy olyan leve-

Részvénytársasággal, illetve szakmai ágazatával, a távközlési szerveknek, a választásokkal kapcsolatos tudnivalókról, a szakmai feladatokról. Komoly munkát végeztek a választási bizottságok, amelyeknek tagjai voltak a szakszervezeti tisztségviselők, a szervezeten kívüli munkavállalók, a távközlésnél jelen lévő más konföderációkhoz tartozó képviselők. Tiszta és demokratikus volt a választás.

— **Miként tükröződött mindez a szavazatokban?**

— A Magyar Távközlési Szakszervezetek jelöltjei 72 százalékos szavazati arányt értek el. Ezen belül három területi igazgatóságnál voltak jelöltjei a Ligának és a Munkástanácsoknak. A megválasztott üzemi tanácsok — amelyeknek létszáma az igazgatóságoknál 13 fő — lefedi a dolgozók több mint 80 százalékát. Egyedül a Soproni Igazgatóságnál kapott a Munkástanács annyi szavazatot, hogy két jelöltje bekerült a

Megállapítható, hogy a munkáltatók inkább segítették, és nem akadályozták a választás sikerét. Egy igazgatóságnál állítottak 27 jelöltet. Úgy, hogy 14 munkavállalói jelölés volt. Ennek ellenére a megválasztott 13 tagú üzemi tanács minden tagja a szakszervezetek jelöltjeiből került ki. Ezt csak azért említem, mert ha ez az eset több igazgatóságnál is előfordult volna, akkor éppen hogy csak elértük volna, vagy el sem érjük a törvényben rögzített szakszervezeti joggyakorláshoz szükséges szavazati arányokat.

Ami a továbbiakat illeti: fontosnak tartjuk a szakszervezet és az üzemi tanács kapcsolatát, termékeny együttműködését. Mi azon leszünk, hogy ennek az együttműködésnek a nyertese a munkavállaló legyen, aminek a hatékony érdekvédelemben kell kifejezésre jutnia.

Kárpáti Sándor

Mit kell tudni a munkaviszonyról?

Több alkalommal fordultak már szakszervezetünkhöz felvilágosításért a cimbén jelölt jogviszonyok értelmezése miatt. Általában két kérdést szoktak feltenni:

— **a határozott idejű megbízás (kinevezés) lejártával együtt a munkaviszony is megszűnik-e?**

— **ha a munkaviszony nem szűnik meg, a munkáltató milyen munkakört és milyen bért köteles felajánlani?**

A Munka Törvénykönyve ismeri — elismeri — annak lehetőségét, hogy a munkavállalót megállapodás alapján meghatározott ideig a munkaszerződéstől eltérően is lehet foglalkoztatni. Ilyen foglalkoztatásnak kell tekinteni a határozott idejű (vezetői) megbízást, kinevezést. Ebben az esetben az eredeti munkaszerződés és a határozatlan idejű munkaviszony tovább él.

Lehet-e megbízással egyidejűleg a munkaszerződést is módosítani?

Véleményünk szerint erre abban az esetben van csak lehetőség, ha a megbízás határozatlan időre szól.

A törvény (79. §-a) leszögezi, hogy „Eltérő megállapodás hiányában a munkaviszony határozatlan időtartamra jön létre.”

Ugyanitt találjuk annak meghatározását, hogy a határozott idejű munkaviszony mely esetekben alakul át határozatlan idejűvé.

Ellenkező előjelű munkaviszony-változást a törvény nem említ, mely önmagában nem zárja ki annak lehetőségét, azonban értelemszerűen az nem képzelhető el. Az ugyanis nem valószínűsíthető, hogy a munkavállaló a munkáltató kelendő felvilágosítása után lemondjon az őt védő jogok érvényesítésének lehetőségéről. (Felmondási, felmentési idő, végkielégítés.)

Amennyiben a munkáltató nem kellő részletességgel ad munkavállalójának felvilágosítást, akkor a megállapodás megtámadható, mert a munkavállaló tévedését a másik fél okozta (Mt. 7. §). Emellett a törvény azt is kimondja, hogy a jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni, és ez a joggyakorlás különösen nem rendeltetészerű az ilyen esetekben, mert mások (a munkavállaló) jogos érdekének csorbítására irányul.

Az előzőekből következik, hogy a megbízás lejártá után a munkavállalót eredeti munka-

szerződése szerint kell tovább foglalkoztatni. Munkabérét pedig az időközbeni bérfejlesztések figyelembevételével kell megállapítani.

Az alapesetet bonyolíthatja, ha a munkavállaló munkaszerződése szerinti munkakörök betöltötték, illetve a munkáltató valamilyen okból nem kívánja dolgozóját tovább foglalkoztatni.

Az első esetben lehet kísérletet tenni a munkaszerződés módosítására, mely a 82. § szabályozása szerint csak közös megegyezéssel történhet.

A másik esetben viszont a munkaviszony megszüntetésének jogszerűségét kell vizsgálni.

Az általunk ismert esetekben a munkavállalónak adott felvilágosítás, illetve munkáltatóval történt egyeztetés után a törvény szerint jártak el. Ez azonban nem zárja ki annak lehetőségét, hogy kellő ismeret hiányában jogsértő munkáltatói gyakorlat alakuljon ki.

Ezért javasoljuk a munkavállalóknak, hogy vitás esetekben keressék fel a jogsegélyszolgálatot, vagy a PDSZ jogtanácsosát.

— Eco —

Szathmári Géza

természetes üresjáratok kitöltésével töltjük meg. Lehet, hogy a többi igazgatósághoz képest lassabban indultunk és más a profilelképzelésünk, de mi árusítunk bizonyos postán kívüli cikkeket. Árusítunk kávét, ráógumit, cigarettát és nagyon nagy hangsúlyt fektetünk a sorsjegyárusításra. Ebből dolgozaink jutalékos rendszerben részesülnek, s míg a szakma és az érdekképviselők 1 százalékos bérfejlesztésen is keményen vitakoznak, mi ezzel a kereskedelmi munkával vita nélküli pénzszerzéshez juttatjuk dolgozóinkat. Összegezve; ezt folytatni akarjuk és újabb és még újabb eladható áru-féleségeket kutatunk fel.

— **Előttünk a nyár, s az**

Vasárnap is árusítanak újságot a Bánki tónál

A diósi postahivatal

István, a központ

Ha a Mester utca felől befordulok a Páva utcába, akkor a régies-régi, ronda ferencvárosi házak közül kitűnik egy piros téglás, zöld oszlopos épület. Ez akár jelképes is lehetne, hiszen az ország egyik leggazdagabb cége, a Matáv építtetett itt palotát. Az építészeti műnyelven „eltolt szintes” ház a Páva utca felől négy-, a Liliom utca felől háromemeletes.

Belépek az épületbe: mindegyik tisztaság, rend. Dicsérem is mindezt **Zsiros Istvánnak**, az István Távbeszélő Központ vezetőjének, aki örül ennek, de azért lehüti hurroptimizmusomat:

— Első ránézésre valóban szép — mondja —, de amikor látok egy részt a fal mellett, vagy más hibát, akkor bizony elszomorodom. Ugyanennyi energiával lehetett volna hibátlan is építeni.

— **Hamar munka ritkán jó?**

— No, hát az túlzás: azért végső soron jó munkát végeztek az építők. Kicsit nagy nekünk, mert a digitális berendezések kisebb helyet foglalnak el, mint a tervezéskor gondoltuk. 26 ezer helyi telefonkészülék működését teszi majd lehetővé, és 11 ezer átkapcsolást. 1993 áprilisában adták át végleg. Eddig 6 ezer vonalat kapcsolunk be. Mindegyik fővonal: nálunk nincs és valószínűleg nem is lesz ikerállomás. Ehhez a rendszerhez hozzá lehet majd építeni adatátvitvőket és képtelefonokat. Szolgáltatók akarunk lenni, erre készülünk. Már lehet kapni képtelefont Magyarországon, de nagyon drága: 1500 dollár.

Előveszi a Kapcsolat a jövővel című prospektust, amelyből megtudhatom, hogy az István központ végleges kapacitása 46 ezer vonal lesz, a beruházás értéke 2 milliárd 115 millió 826 ezer forint. A POTI Távközlési Tervező Kft. tervezte, **Szilágyi Antal** volt a főépítész. A 31-es Építőipari Vállalat kezdte az építést, és a belőle létrejött Budapest 31-es Általános Építőipari Kft. fejezte be.

— **Már nagyon nagy szükség volt az új központ megépítésére** — folytatja Zsiros István. — A terület telefonellátását nagyrészt a József Távbeszélő Központ biztosította, amely 1943-ban kezdett működni. 1945-ben felrobbantották, de 48–49-ben helyreállították. 1992-re olyan

zsúfolt volt, hogy délelőtt 11-kor már alig lehetett telefonálni, azt pedig mondanom sem kell, milyen óriási károkat okozott ez. A Horváth Mihály téren J/A típusú, hagyományos, analóg telefonközpont működött. Mostanra előregedett a hálózat, mint ahogy a kerület házai is. Már kilencezer telefonigénylő volt. A Józsefvárosban azonban nem volt bővítési lehetőség, így döntöttek a Páva utcai központ felépítése mellett. Az István központ vi-

Zsiros István

szonylag gyorsan elkészült. A kivitelezési tervet 1990 januárjában fogadták el. Májusban közzétették a versenyfelhívást, és 1991 decemberében már átadták a technológiai helyiségeket. Az épületet 1992 szeptemberében adták át. 430 millió forintba került az építés: egy négyzetméter ára 68 500 forint volt.

— **Hány ember foglalkoztatását terveztek?**

— *Eredetileg százhatvenre gondoltunk, de kiderült, hogy a modern, digitális központ kezeléséhez hetvenöt ember is elég. Alapvető követelményünk volt, hogy lehetőleg diplomás, felsőfokú nyelvtudással rendelkező szakembereket vegyünk fel. Huszonnyolc, egyetemet vagy főiskolát végzett kollégával dolgozom. A többiek szinte mind középfokú végzettségűek. Még a portási állás is így hirdettük meg. Nem gondoltam volna, hogy a nagy munkanélküliség ellenére is kevés lesz az ilyen végzettségű jelentkező. A felvett munkatársakkal elvégeztettük az új technológiai ismereteket nyújtó tanfolyamot, a speciális EWSD-t, és mellette angolra is taníttattuk őket. Nehéz vizsgák voltak, de mindenki megfelelt.*

— **Mit jelent az, hogy szolgáltató cég kívánnak lenni?**

— Nyugaton erre vannak példák. Azt szeretnénk, hogy ha valaki telefont rendel, akkor egy héten belül megkaphassa. Jövőre ez már elképzelhető lesz. Év végére mind a kilencezer igénylő telefont kap. Csak arra kérném őket, legyenek még egy kis türelemmel... Megérttem, hogy tíz-tizenöt éves várakozás után ez nehéz, de hiába szép és modern ez az új telefonközpont, csodát nem tudunk tenni. Nem is a berendezések bekötése okozza a gondot, hiszen azt néhány nap alatt megcsináljuk, hanem a kábelfektetés. Persze van ideálisabb megoldás is: Nyugaton néhol már a rendelés napján bekötik a telefont. Azt gondolom, ez nem is olyan távoli álom. A Várház körút—Üllői út—ferencvárosi vasútvonal—Kén utca—Duna-part—Soroksári út által határolt területen már most is csak pénzkérdés, hogy az igénylő telefont kapjon. A József Attila- és az Aszódi úti lakótelep ellátása a Ferenc Távbeszélő Központra tartozik.

— **Úgy tudom, ön 1990–91-ben a Távközlési Szakszervezet országos titkára volt. Milyen érzés most a másik oldalon lenni?**

— *Nem változtam meg. Ezen a poszton is a munkavállalók érdekeit tartom szem előtt, hiszen saját, jól felfogott érdekeinkben igyekszünk jó munkakörülményeket és rendes fizetést biztosítani... Büszke vagyok arra, hogy a Puskás Tivadar Szakközépiskolában végeztem 1968-ban. Tizenegy év alatt sok tapasztalatot szereztem a Posta Rádió—Televízió Műszaki Igazgatóságán. 1988-ban kaptam üzem-mérnöki diplomát a győri Széchenyi István Távközlési Főiskolán. Végül is a Magyar Posta az első munkahelyem. 1989-ben már osztályvezető voltam a Budapesti Kábelfenntartó Üzemnél. Valószínűleg a szakmai tudásom is hozzájárult ahhoz, hogy országos titkárrá választottak.*

— **Nem tartja elvesztegetett időnek azt a két évet?**

— Nagyon sok hasznos munkát végeztem. Ekkor kötötünk a Matávval egy olyan kollektív szerződést, amely később minta lett az országban. Igyekeztünk megfelelő szociális ellátást és béréztést kihozni. Megállapodtunk a minimálbé-

rekben. Mi kezdeményeztük a kulcsemberekprogram szerinti bérfejlesztés bevezetését. A legfőbb tapasztalatom, hogy nem a szervezeti hovatartozás a döntő abban, jó-e a szakszervezet. Hiába nagy egy szervezet: ha a vezetői látszattalakkal töltik az idejüket, akkor nem sokat ér. Szerintem a három szakszervezetnek laza konföderációban kell együttműködni.

— **Miért hagyta ott a titkári posztot?**

— Mert már nem értettem egyet a mindenáron ellentmondókkal. Én az ésszerű kompromisszumok híve voltam és vagyok. Még mindig szakszervezetis a gondolkodásom.

— **Vannak-e érdekellettek a vezető és a beosztottak között?**

— *Nem érzékelek érdekelletet. Itt mindenkinek az a célja, hogy a központ jól működjék. Persze ez nem jelenti azt, hogy nincs szükség szakszervezetre, sőt sok esetben hasznos lehet a vita, mert több szem többet lát. Egy vállalatvezető ugyanis elsősorban a gazdasági lehetőségeket, a fejlesztési célokat tartja szem előtt, míg a munkavállaló azt, hogy mennyit kap a munkaerejéért. De nem szabad elfelejteni, hogy a szakszervezeti tag munkavállaló is: szolidárisnak kell lennie a céggel. Véget kell vetni annak a beidegződésnek, hogy a vezető eleve rossz ember. Mint ahogy vannak jó és rossz beosztottak, úgy vannak jó és rossz vezetők is. A rang önmagában nem minősít.*

— **A tb-választások után mi a véleménye a szakszervezetiről?**

— Megerősödtek a szakszervezetek. Ennek az az oka, hogy nem valósult meg, amit az emberek a rendszerváltástól reméltek. Mindenképpen tudomásul kell venni, hogy értékelhető munkát kell végezni.

— **Hány szakszervezeti tag van az István központban?**

— Egy sincs. Valószínűleg nem igénylik. Nem akarom bántani a szakszervezetet, de az a gyanúm, hogy ez egyben az érdekvédelmi munka kritikája is. De nem lehet csak kritizálni. Ahhoz, hogy a szakszervezet működjék, be kell lépni, és csinalni kell.

Udvarhelyi András

Hervad a tulipán

A sport világából ismert, hogy a vereséget szenvedett csapat vezetői hányféle mentséget képesek felhozni a sikertelenségre. Rossz volt a pálya, idegen a környezet, esett az eső, tévedett a bírő, sok volt a sérült játékos, és így tovább.

Ez a hasonlat jutott eszembe, amikor e cikk megírása előtt végiggondoltam azt, hogy az ellendrukkerek — arra számítva, hogy nem lesz érvényes a tb-választás — miféle kifogásokat találnak ki, hogyan fanyalognak és magyarázkodnak, csökkentendő a várakozáson felüli eredmény hatását.

A tények közismertek, a következmények is érzékelhetők. 39 százalékos a részvétel és az MSZOSZ elsőprő győzelmet aratott. Annyi szavazatot kapott, mint a többi hat szakszervezeti szövetség együttvéve.

Ez határkő a magyar demokrácia fejlődésében. A szakszervezetek megszereztek a hiánnyal legitimált. A nagyarányú részvétel nyilvánvalóvá tette, hogy a társadalom igényli az érdekvédelmet és ennek legfontosabb intézményeinek a szakszervezeteket tekinti. Ezek után nem lehet úgy beszélni a munkaharc szervezeteiről, az érdekvédelekről, mint május 21-e előtt.

A partiképessé vált, megizmosodott szakszervezetek választási eredményeikre alapozhatják érdekvédelmi tevékenységüket, kamatoztathatják megerősödött pozíciójukat az alkufolyamatokban, az érdekegyeztetés kötéshúzásaiban. Nagy valószínűséggel állíthatjuk, hogy a jelenlegi válságos gazdasági helyzetben aligha lehet megállapodni a nemzetközi pénzintézetekkel, aligha kezdhető meg az államháztartás konszolidációja, aligha fogadtatható el a parlamenttel a jövő évi költségvetés a szakszervezetekkel történő megegyezés nélkül.

Természetesen nem mindenki így értékeli a tb-választások eredményeit. Az érdektelenek, az ellenérdekeltek másként látják a dolgokat. Ez a másként látás azonban nem május 21-e után kezdődött, hanem jóval korábban. A nagy fúró már három évvel ezelőtt beindult, s azóta is dolgozik.

Emlékezzünk csak az MSZOSZ 1990. márciusi alakuló kongresszusának fogadtatására! („Csak átmászolták a pártállami szakszervezetek homlokzatát.”) Emlékezzünk az MSZOSZ és vezetői elleni sorozatos támadásokra, az 1991-es szakszervezetellenes törvényekre, a figyelmeztető sztrájkok leszerelésére!

„A szakszervezeteket a hatalom a múlt év őszén kezdte komolyan venni — nyilatkozta Lengyel László politológus —, amikor az Érdekegyeztető Tanácsban szakmailag komoly csomagot tudott letenni az asztalra a kormánycsomaggal szemben. Egymást követték a határozott szakszervezeti sikerek: a kormányzat kénytelen volt leülni a vasutasokkal, a bányászokkal, a villamos-energia-ipariakkal. Bebizonyosodott, hogy a társadalomban erős az igény a védelemre. Ugyanakkor az emberek már sem a kormánytól, sem a pártoktól nem várják, hogy megvédjék őket, ez az elvárás a szakszervezetekre tevődött át.” (Népszava, május 26.)

Hiába egyezett meg azonban a hat szakszervezeti szövetség tavaly szeptemberben a vagyonmegosztásban, ment a huzavona a szakszervezeti választások körül, amíg végre döntött a parlament a tb-önkormányzatok és az üzemi, közalkalmazotti tanácsok választásának ügyében. Gondosan ügyelve arra, hogy rövid legyen a felkészülési idő, kellően bonyolult legyen a szavazás rendje, és pénteki napra essen a megmérettetés, s 20 százalékról 25-re emelték a küszöbhatárt.

Mindezek ellenére 39 százalékos lett a részvételi arány, s döntő fölényrel nyert az MSZOSZ. Hiába ágált a Fidesz a tb-önkormányzatok ellen, kilátásba helyezve, hogy ha hatalomra kerülnek, akkor feloszlatták őket, hiába jelentett be érdektelenséget Torgyán, hiába hirdetett és szervezett bojkottot Bátorfi, hiába igyekezett összekuszálni a választókat A Hét műsora, hiába firkálták össze és ragasztották le az MSZOSZ választási plakátjait.

Mit mondhatnak ilyenkor az ellendrukkerek? Nem azt emelik ki, hogy a választásra jogosultak 39 százaléka elment szavazni, hanem arra figyelmeztetnek, hogy 61 százaléku ottthon maradt. Ez nem az egyes szakszervezetek sikere — mondják —, hanem az egész magyar szakszervezeti mozgalomé. Elhallgatják az MSZOSZ győzelmét, dicsérik viszont a munkástanácsok és a többi új szervezet jó szereplését. Tagadják, hogy a tb-választások eredményei a baloldal térnyerését, előretörését jelentenék, s nem hiszik, hogy ennek jelzésértéke lenne a jövő évi parlamenti választásokra vonatkozóan. Minthogy a szakszervezetek nem pártok, és az MSZP-nek messze nincs olyan előnye a többi parlamenti párttal szemben, mint az MSZOSZ-nek a többi szakszervezettel összevetve.

De nemcsak szavakban folyik a tb-választások eredményeinek tompítása, hatásának kisebbítése, konkrét tettek és intézkedések is körvonalazódnak annak érdekében, nehogy a szakszervezetek túlságosan megerősödjének. Ezt a célt szolgálja a tb-önkormányzatok létrehozásának a lassítása — MDF—Fidesz közreműködésével — és a társadalombiztosítás vagyonhoz juttatásának manipulálása.

Itt tartunk most. Közben kirobant a legnagyobb kormányzópart belső válsága. Megrendült az úri gőg. Hervadni látszik a tulipán.

Kárpáti Sándor

Nem üzengetünk, csak...

A Posta Magazin 93/5. számában „A hír igaz, csak...” címmel, Posta-vezérigazgatóság Munkagazdasági Főosztály aláírással keretes cikk jelent meg, mely szerint Gyulán megtartott munkavállalói-munkáltatói fórumról írott tudósításunkban alaptalanul szembeállítottunk két munkavállalói érdekvédelmi szervezetet. Nevezetesen a PDSZ-t, illetve a POFÉSZ-t. Tettük mindezt azzal, hogy a Csatári Lajos POFÉSZ-elnök által előterjesztett alapbéremelés maximumát 18 százalékban jelöltük meg, holott ő felső határt nem szabott.

A POFÉSZ elnöksége szerint, idézem: „az üzemtanács-választások előtt kevesebb mint egy hónappal az ilyen beállítás súlyos károkat okoz saját jelöltjeinek”.

Nyugodt lelkiismerettel írhatom: sem most, sem a jövőben nincs célunk semmiféle szakszervezeti tömörülést egymással szembeállítani, azoknak kárt okozni. Sőt, ha valaki figyelmen kívül hagyja a tapasztalatokat, hogy több alkalommal tőlünk idegen álláspontot képviselő szervezetekkel is foglalkoztunk, s eszünk ágában sem volt róluk „kártékonyan” nyilatkozni.

Ami számomra viszont teljesen érthetetlen, az többrétű és elgondolkodtató.

1. Amióta az írást, majd „valamivel” később a távközlést felváltották, ha valakinek valamivel gondja van, gondjának okozóját rövid úton megtalálhatja, s kérheti félreérthetésekre adó megnyilatkozások kiigazítására, helyesbítésére.

Ez nem történt meg, sem kérelem, sem ejnye-ejnye formájában. Ilyenkor mit lehet tenni? Gondolom, idézni egy angol nyelvű mondást: No comment — azaz nincs hozzáfűznivaló, nincs megjegyzés.

2. Lapunk — mellel a többi szakszervezeti újságot messze megelőzve — hónapokon át ismertette a tb, illetve üzemtanács-választás ismérveit...

3. Ha egy érdekvédelmi szervezetnek ellenvéleménye van egy tudósításban megjelentekről, helyette miért a Posta-vezérigazgatóság Munkagazdasági Főosztálya ír keretes megjegyzést? Miért nem az érdekelt?

No comment... Azaz, nincs hozzáfűznivalóm.

Veégh Ádám
felelős szerkesztő

Scultéry Erzsébet rajza

TÉNYEK, VÉLELMÉNYEK, AZ ELSŐ ÜZEMI

Mindenki tett, fordul a kerék...

Megtörtént az, ami már MSZOSZ sikere — közös ügy látszott, hogy nem fog sikerünk — jó „beugró” bekövetkezni. Végre a parlament kiírta a társadalombiztosítási önkormányzatok és az üzemi tanácsok választását.

Az adatok, a választások eredményei mindenki által ismertek. A helyzet egyértelmű, tiszta, világos. A polgárok a tb-választáson annak a szakszervezeti tömörülésnek szavaztak bizalmat, amelyik az elmúlt időszakban a bérből és fizetésből élőket, a nyugdíjasokat a rendszer-változás kevésbé kedvezményezetteit képviselte. Viselte illő méltósággal olykor-olykor a politika és egyéb más szervezetek támadásait, címkézéseit. Ez a szervezet a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége.

A művészvilágban honos kifejezéssel élve az A mandátumot megkap-

sikere — közös sikerünk — jó „beugró” volt az üzemitanács-választások előtt.

A vállalat területén elért eredmények magukért beszélnek; a Postai Dolgozók Szakszervezete megint egyértelmű bizalmat kapott a postásoktól. Bizalmat egy postatörténeti változás — a részvénytársasággá alakulás — előtt, talán nem véletlenül.

Tisztelettel megköszönjük a bizalmat, és vállalkozunk az ebből adódó kötele-ségeket és felelősséget.

Mindenkivel készek vagyunk együttműködni annak érdekében, hogy a postásoknak, családjuknak a megélhetése a Posta Rt.-ben is biztosított legyen.

A mandátumot megkap-

KÖSZÖNŐLEVÉL

Tisztelt Szaktársak, Szaktársnők!

KÖSZÖNET

mindazoknak, akik szavazataikkal is hozzájárultak ahhoz, hogy érdekeiket a

POSTAI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

még hatékonyabban és több erővel tudja képviselni.

TISZTELET

valamennyi PDSZ-es jelöltnek, akik munkatársaik bizalmából elindultak az üzemitanács-választáson.

ÜDVÖZLET

az üzemi tanácsok megválasztott tagjainak, akikkel együttműködve tovább

ERŐSÍTHETJÜK A POSTÁSOK POZÍCIÓIT.

A Postai Dolgozók Szakszervezetének jelöltjeire leadott minden szavazat a

POSTÁSEGYSÉG ÉPÍTŐKÖVE.

E sorsfordító időben köszönjük a bizalmat, vállalkozunk a felelősséget.

Üdvözlettel:

országos titkár

A tb-választások sikere

A szárnypróbálgató demokrácia magyarországi eredménye

Az ESZSZ főtítkárának nyilatkozata

„A magyarországi társadalombiztosítási választások eredménye győzelmet jelent e szárnypróbálgató demokrácia számára” — jelentette ki Emilio Gabaglio, az ESZSZ főtitékára.

A Magyar Köztársaságban első alkalommal került sor a társadalombiztosítási önkormányzatok megválasztására, 40 százalékos részvétellel, ami jócskán meghaladja a törvény szerint szükséges 25 százalékot, és magasabb, mint a legutóbbi politikai választásokon való részvételi arány. Az ESZSZ üdvözlöi, hogy a magyar szakszervezetek sikeresen szervezték meg a választásokat, melyeket gyakorlatilag nem támogatott az állam.

„A társadalombiztosítási választásokon való magas részvétel nemcsak a szakszervezetek iránti bizalom szavazatait jelentik, de demonstrálják a magyarországi demokratikus erők vitalitását” — jelentette ki Gabaglio.

Kiemelte azt a korrektséget és őszinteséget, melyet a választásokon részt vevő szakszervezetek tanúsítottak a kampányharcok során. Az eredmény demonstrálja annak a fontosságát, hogy az Európai Közösség folytassa és növelje támogatását a magyarországi demokratikus társadalom fejlesztése érdekében.

„A szakszervezetek szintén szilárd alapot jelentenek a szociáldemokrácia újjáépítése számára minden más közép- és kelet-európai országban is. Ezeknek az országoknak a kormányai tanulhatnak ebből a leckéből” — zárta Gabaglio.

Brüsszel, 1993. május 25.

A tb, valamint a vállalat területén lezajlott üzemitanács-választások után a postások véleményét kérdeztük a választásokról, az elért eredményekről, és minden más egyeből.

Ferencsállás 600 lakosú község Szeged és a román határ között. A fiókposta vezetője, Varga Klára középkorú kedves, segítőkész asszony. Rövid beszélgetésünk kiderül, hogy a község ragaszkodik ahhoz, hogy önálló postahivatala legyen, el sem tudják képzelni, hogy a fiók-postahivatal megszűnjön.

Ismeretei szerint nagyon magas volt a községben a tb-választáson a megjelenési arány, sok az idős nyugdíjas ember. Klára személy szerint örült az üzemitanács-választáson a PDSZ sikerének, ugyanúgy, mint az MSZOSZ nagyarányú győzelmének. E sorok írója pedig örült annak, hogy a szerény körülmények között működő fiókpostában egy nyílt, szolgálatkész, optimista embert talált, aki már hosszú idő óta szolgálja tisztességgel a postát, a lakosságot, és ez a gondosság a fiókhivatal tisztaságában, rendezettségében is bizonyítást nyert.

Tótkomlós többnyelvű nagyközség közvetlenül a román határ

TISZTESSÉGGEL KÉPVISELNI

közelében. A postahivatal egy régebbi épületben működik, de itt is a belépőt az elvárható rend és tisztaság fogadja. A IV. osztályú hivatal vezetője, Mityán Lajosné a 40-es éveiben járó kedves, derűs teremts. Nagy örömmel üdvözlöi, hogy megállapodás született a község önkormányzata és a Szegedi Postaigazgatóság között egy új hivatal felépítéséről. Szót váltottunk arról, hogy a jelenlegi kollektíva már hosszabb ideje együtt dolgozik, minimális cserélődés, mindenki megbecsüli azt, hogy munkahelye van, továbbá azt, hogy a posta megélhetést, biztonságot nyújt számukra. A hivatali belső dolgozók és a kézbesítők között is többen beszélnek szlovákul és románul is, úgyhogy mindenkit, ha úgy fordul hozzájuk, a saját nyelvén tudnak kiszolgálni munkájuk során. Megnyugtató volt hallani, hogy ezen a környéken már nagyon hosszú idő óta békességben élnek egymással románok, szlovákok, magyarok.

A tb- és üzemitanács-választás után egy spontán kialakult „röpgyűlésen” megbeszélték, hogy ki hogyan szavazott a választásokon. Közös volt az örömkö, hogy mind a tb-választáson, mind az üzemitanács-választáson azok győztek, akiket szavazatukkal támogatottak.

Szeged, Horváth József, Szeged 1. körzeti postahivatal szb-titkára a TSZB ideiglenes ügyvivője.

— Példa értékűnek tartom — kezdi a beszélgetést — a magas megjelenési arányt a postások részéről az üzemitanács-választáson. Korrekt volt az együttműködés az igazgatóság szakmai vezetésével az üzemi tanács választások előkészítése és a választás lebonyolítása során. — Horváth kolléga hangsúlyozta a beszélgetés során a felelősséget, mely a szavazók bizalmából kötelező, és egyben örömteli feladatot is jelent. A krónikás pedig gratulál az üzemi tanács elnöki tisztéhez, sok erőt kívánva.

Budapest, Hírlap-kereskedelmi Igazgatóság.

Kutas Ferenc Örs vezér téri hírlapárus alapszervezeti titkár, az igazgatóság üzemi tanácsának elnöke: „Meglepett, de egyben rendkívüli megtiszteltetésnek tartom, hogy a választás során a legtöbb szavazatot mellettem tettem le. Tudatában vagyok annak, hogy mekkora felelőssége van az igazgatóság üzemi tanácsának és ezen belül az elnöknek. Az előttünk álló postai átalakulás egyik legizgalmasabb fejezete a hírlap-terjesztéssel kapcsolatos fejlemények.

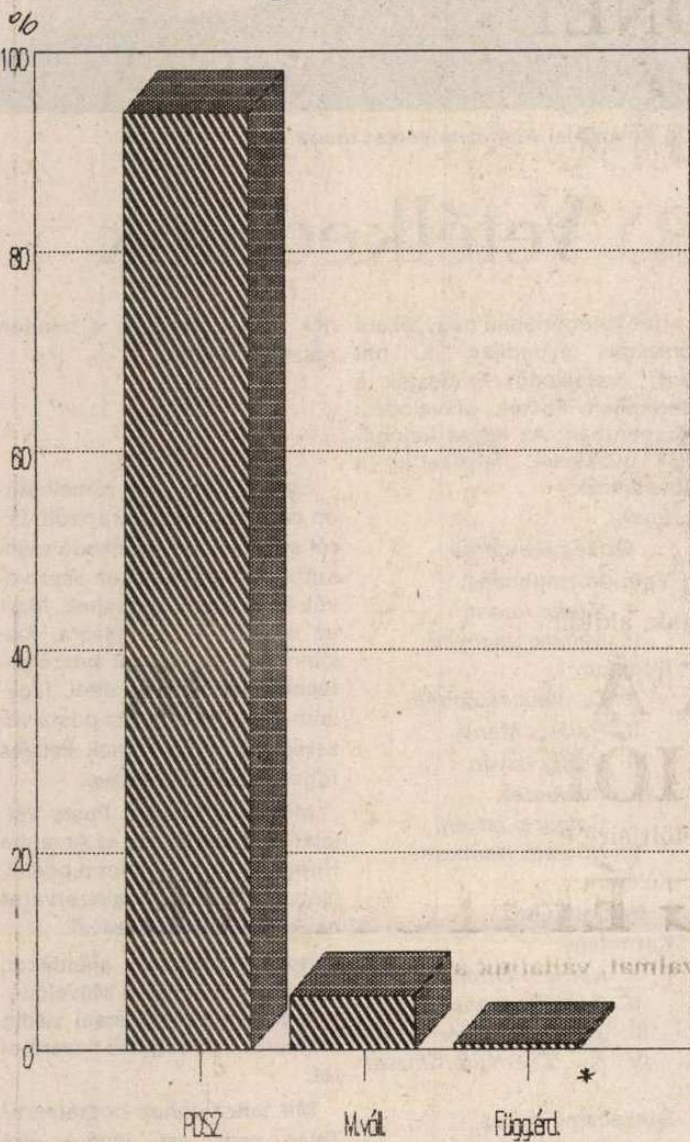
Mi ahhoz szeretnénk segítséget nyújtani, hogy ebben az átalakulási folyamatban az igazgatóság 1300 dolgozójának, családjának az izgalmaiból mind kevesebb jusson, és kapjunk garanciákat arra nézve, hogy ebből a tevékenységből színvonalas, tisztességes munkával mindannyian továbbra is meg tudunk élni.”

A 4. és 5. oldalt írta és összeállította: Kis-Pisti; Konrád — Meszlényi

SZAVAZATÁVAL

EREDMÉNYEK TANÁCS-VÁLASZTÁSRÓL

Az ü. t. képviseleti helyeinek megoszlása

* Az egyetlen bejutott jelölt is visszalépett!

Nem közömbösek a postás dolgozók

Az üzemtanács-választások megtartása után azonos kérdésekkel kerestem fel Sztahura Lászlóné miskolci, Horváth Éva budapesti és Kónya Lajos debreceni tszbtitkárokat, hogy röviden értékeljék a PDSZ-jelöltek eredményeit. Nagyon jó volt a választásokon a részvételi arány — mondja Sztahuráné —, ebből egyértelműen látszik, hogy nem közömbösek a dolgozók az őket érintő kérdésekben.

A kampány idején igyekeztünk minél több munkavállalóhoz eljutni, tájékoztatni őket a választások fontosságáról, lényegéről. Azonban nagyon sok helyre így sem jutottunk el. A személyes találkozást igyekeztünk pótolni kiadványainkkal, plakátokkal, valamint a jelöltekéről készített fényképes ismertetővel. Mi eleve bízunk a választás sikerességében, hiszen más területekkel szemben nálunk csak 16 jelölt indult, akik közül 13-an a PDSZ-jelöltjei voltak, 3-an pedig a munkavállalók. Ők is szép számú szavazatot kaptak, ehhez gratulálunk is.

A területünkön működő üzemi tanácsba valamennyi jelöltünk bejutott — ők alapszervezeti titkárok, illetve ketten az tszbt munkatársai vagyunk —, így biztosítani tudjuk, hogy az által szétválasztott jogosítványokat a jövőben is a szakszervezet tisztségviselői gyakorolják.

Az elért eredményt egyrészt a PDSZ eddigi tevékenységének (a munkahely biztonságáért, a postások bérhelyzetének

javításáért folytatott küzdelmünk) elismerésének, másrészt pedig annak köszönhetjük, hogy reális, megvalósítható célokat tűztünk ki, melyeket képviselettel el is érhetünk. A dolgozók bizalma komoly munkára ösztönöz minket, mert ígéreteinket be kell tartanunk, a bizalommal nem élhetünk vissza.

* * *

Talán Budapesten volt a legkétségesebb a választás sikere — mondja Horváth Éva —, hiszen 27 név szerepelt a jelöltilistán. Eppen ezért nagyon komoly szervezőmunkával törekedtünk arra, hogy minél többen tisztában legyenek a választások fontosságával, és adják le a szavazataikat. Propagandánkban nem alkalmaztunk tisztességtelen eszközöket, sőt bizonyos vádakra, támadásokra sem vágtunk vissza. Elmondhatom, hogy tisztségviselőink és a választási bizottság tagjai szinte éjt nappallá téve dolgoztak, fáradtságot nem ismerve végezték munkájukat.

Köszönet érte!

Számomra kellemes meglepetést okozott az a bizalom, melynek eredményeként a mi jelölteink jutottak be az üzemi tanácsba és így a talán legkritikusabb területen is elsőprő győzelmet tudott aratni a PDSZ.

* * *

Úgy érezzük — mondja Kónya Lajos —, hogy a dolgozók bizalmát az elmúlt 3 év munká-

jával tudtuk elnyerni. Emellett a társadalombiztosítási választások sikere is hozzájárult ahhoz, hogy az első üzemtanács-választások jól sikerüljenek, hiszen az előkészítő munkák kezdetén nem kis erőfeszítésbe került meggyőzni az embereket ennek fontosságáról. Az elért eredmények mellett leginkább annak örülök, hogy a munkavállalók részvételi aránya meghaladta a 80 százalékot. Ez önmagában is rendkívüli eredmény, hiszen az elmúlt hónapokban állandóan azt hallottuk, hogy az emberek közömbösek, fásultak. Ez nem igaz!

Értelmes célért hajlandóak szavazni.

Területünkön valamennyi üzemtanács-tag a PDSZ-jelöltje volt, ezért rendkívül komoly feladatot fog jelenteni, hogy az elvárásoknak meg tudjunk felelni.

Rövid idő áll rendelkezésünkre a bizonyításhoz, hiszen '95-ben lesz a következő választás. A legfontosabbnak azt tartom, hogy saját munkánkat is értékeljük és annak megfelelően hozzuk meg azokat a döntéseket, mellyel a PDSZ működését javítani tudjuk. Fontos ez, mert a most megszerzett bizalmat nem szabad elveszítenünk.

* * *

Havrilló János, a miskolci választási bizottság elnöke úgy véli — a társadalombiztosítási választások talán kicsit háttérbe szorították az üzemtanács-választásokat, mert a médiák az utóbbiról alig, vagy semmit

sem közöltek. Ha most kellene kezdeni a felkészülést, sok mindent másképpen csinálnék. A dolgozók nagyobb kampányt vártak volna, több helyre kellett volna a PDSZ-nek eljutni. Azt hiszem, így még jobb eredményeket lehetett volna elérni. Az érdeklődés felkeltése érdekében többet kell tenni. Persze ennek értékelése már az üzemi tanács (és a PDSZ) feladata lesz, de úgy gondolom, a felkészülést a következő választásra már most meg kell kezdeni és ebben legfontosabb a színvonalas munkavégzés, mert ez a győzelem elkötelezettséget jelent.

* * *

El-Shagirné Pataki Magdolna, a 62. számú hivatal tszbtitkára kiemelte, hogy meglepte az a bizalom, mely a PDSZ-iránt megnyilvánult, hiszen sok kritikát is kaptunk az elmúlt időszakban. A támogatottság alakulásában a vetélytársak hozzáállása is segített bennünket, hiszen a még ingadozó dolgozók is rádöbrentek, hogy a korrekt eljárást követőkre kell szavazni. A felvételi szolgálatban dolgozók érzik, hogy problémáik megoldásában csak a PDSZ tud segíteni. Vallom, hogy a kézbesítők és a felvételi szolgálatot teljesítők problémái nem réteggondok, valamennyi postás leterhelése magas, miközben bérük alacsony, még akkor is, ha a bérfejlesztési tárgyalások során szép eredményeket tudtunk elérni.

Az üzemi tanács választási eredményeinek összesítése

PDSZ szervezeti egységek	Választásra jogosultak száma/fő	Tartósan távol lévők száma/fő	Leadott szavazatok száma/fő	Részvételi %-os aránya	Érvényes szavazatok száma/fő	A PDSZ jelöltjeire leadott szavazat	Arány %	Más érdekképv.-re leadott szavazat 1.	Arány %	Más érdekképv.-re leadott szavazat 2.	Arány %	Munkavállalók jelöltjeire leadott szavazat	Arány %
BUDAPESTI P.-ig. ATT	6 603,00	599,00	4 822,00	80,31	4 688,00	50 362,00	86,51	4 988,00	8,57	2 866,00	4,92	0,00	0,00
BUVI TSZB	7 790,00	786,00	5 455,00	77,88	5 306,00	59 143,00	91,16	3 014,00	4,65	0,00	0,00	2 721,00	4,19
DEBRECENI SZSZT	6 709,00	511,00	5 276,00	85,12	5 185,00	59 862,00	90,92	5 980,00	9,08	0,00	0,00	0,00	0,00
HÍRKER TSZB	1 524,00	245,00	933,00	72,95	910,00	6 461,00	59,34	0,00	0,00	0,00	0,00	4 427,00	40,66
HPI TSZB	2 889,00	376,00	1 844,00	73,38	1 783,00	13 546,00	75,59	0,00	0,00	0,00	0,00	4 374,00	24,41
MISKOLCI TSZB	5 543,00	522,00	4 268,00	85,00	4 194,00	41 372,00	86,15	0,00	0,00	0,00	0,00	6 650,00	13,85
PÉCSI TSZB	6 925,00	588,00	5 640,00	89,00	5 422,00	54 510,00	87,97	3 989,00	6,44	3 468,00	5,60	0,00	0,00
SOPRONI TSZB	5 828,00	901,00	4 402,00	89,34	4 273,00	46 407,00	86,04	0,00	0,00	0,00	0,00	7 532,00	13,96
SZEGEDI TSZB	6 285,00	560,00	4 745,00	82,88	4 601,00	42 481,00	90,33	4 550,00	9,67	0,00	0,00	0,00	0,00
PAÉH SZB	306,00	57,00	222,00	89,16	215,00	1 412,00	74,39	0,00	0,00	0,00	0,00	486,00	25,61
JÁRMŰTELEP SZB	1 133,00	34,00	800,00	72,79	778,00	6 922,00	76,76	0,00	0,00	0,00	0,00	2 096,00	23,24
PEK SZB	824,00	150,00	558,00	82,79	542,00	3 898,00	66,30	0,00	0,00	0,00	0,00	1 981,00	33,70
VEZÉRIGAZGATÓSÁG SZB	478,00	17,00	315,00	68,33	306,00	2 262,00	94,57	130,00	5,43	0,00	0,00	0,00	0,00
ÖSSZESEN	52 837,00	5346,00	39 280,00	82,71	38 203,00	388 638,00	86,77	22 651,00	5,06	6 334,00	1,41	30 267,00	6,76

ERŐSEBBEK LETTÜNK!

Országjárás

Munkaértekezlet Győrben

Németh András beszámolóját tartja

Jó néhány perccel később kezdődött az a munkaértekezlet, melyet Győr 1. sz. hivatalának éttermében tartottak. Nem azért, mert a résztvevők késve érkeztek — pontosak voltak ők, mint a mesebeli postajarat —, a szék volt kevés, s mire a hivatal összes felesleges ülőalkalmatosságát összeszedték, telt-múlt az idő. Ilyenkor szokták azt mondani; az érdeklődés, illetve részvétel a vártnál nagyobb volt. Persze ezen egy csöppet sem kell csodálkozni, mert olyan témák kerültek napirendre, melyek mindenkit érintettek, a jövőt is meghatározhatják.

Németh András hivatalvezető beszámolója az elmúlt idő problémáival foglalkozott elsődlegesen, ismertetve az átlagos 19 százalékos bér-emelés körülményeit, s azt is, hogy aki 22-23 százalék emelést kapott, miért kapta. Gondolom, nem döbbennek meg;

picivel jobban dolgozott, mint a kollégái. A „pici” szót nem én találtam ki, Németh András mondta, s a jelek szerint a Soproni Igazgatóság ezt a talán nem is oly picit is ilyen szépen tudja honorálni. Nyilván nem véletlenül. S hogy mit hoz a jövő, az egyértelműen a dolgozók még jobb, főleg minőségileg jobb munkájának függvénye. Major István, területi igazgató konkrét példák említésével is ezt hangsúlyozta, alkalmanként elég keményen fogalmazva, s ahogy őt ismerem, egy nagyon átgondolt, jobbra törő szándék érdekében.

Az értekezlet résztvevőinek munkával kapcsolatos kérdéseit, felszólalásai után Meszlényi Ferenc, a PDSZ képviselője ismertette a tb-, illetve üzemi tanács-választás ismérveit, melyről most már mint sikeres választásról beszélhetünk.

Győrben, s az országban egyaránt...

Seregélyes

A seregélyesi postahivatal nem az ország nagy hivatalainak sorába tartozik, talán a „legszebb kisposta” címért sem versenyezhetne, de a község lakosait ez aligha érdekli túlságosan. Számukra nyilván az a fontos, működjön, ezzel pedig nincs gond.

A hivatalvezető Péli József-né, szakmai munkája mellett szakszervezeti tisztségviselő, és beszélgetésünk elején mindjárt egy olyat mondott, melyet szívem szerint nagybetűkkel hirdetnék. Nevezetesen azt, hogy nagyon kicsi dolgokkal, csekélységekkel is lehet embereknek örömet okozni. Ez a csekélység lehet karácsonykor minden dolgozónak átadott egy doboz szaloncukor, de lehet a meglévő gazdasági nehézséget ki-egyenlítő emberi gesztus, odafigyelés is. A befizetett tagdíjakból kb. havi 8000 forint az az elosztható, felhasználható pénz, mellyel rendelkezik, ami persze inkább kevés, mint sok, de van. Ebből,

Péli József-né

Székesfehérvár

Seregélyestől alig „pár méter” Székesfehérvár 2. sz. hivatala és ha az előbbi kicsinyke, az utóbbi szolidan fogalmazva is nagycsoka. De vajon az itt dolgozók számára is az-e, pontosan fogalmazva milyenek az alkalmazottak munkakörülményei? Elsőként erről kérdeztem Minarek Imre hivatalvezető-helyettét.

— Attól függ, hogyan nézük. A mi postánk úgynevezett gócközpont, némi túlméretezéssel. Eredetileg hat irányítási területre tervezték az épületet, ami felölelte volna a pécsi, illetve soproni igazgatóság egy részét, és természetesen a BUVIG egyes területeit is. Jelenleg a hatból négy irányítási területünk van, de a nyár folyamán az úgyne-

Minarek Imre

vezett 86-os — Siófok — is elkerül tőlünk.

— Ha jól számolom, a hatból marad három...

— Így van, s ezért bőven van helyünk, de ugyanakkor — és ez örömdetes — felfutás van akár a levélforgalmat, akár a csomagforgalmat nézük.

— Elég meglepő ez a megjegyzés...

— Ne felejtse el, hogy mi bonyolítjuk a Quelle csomagküldő szolgálat csomagküldését, s ez napi 1000—1800 küldeményt jelent.

— Erre mondják azt, hogy megfogták az isten lábát...

— Lehet, s most tavasszal még az éves átlagnál is nagyobb forgalmunk volt, pl. a vető- és virágmagvak kiszállításával. De sikerült megolda-

nunk plusz gépkocsik beállításával, illetve saját dolgozóink személyautóinak felhasználásával.

— Kinek a két szép szeméért?

— Itt nem a szép szemről volt, vagy van szó. Maradjunk annyiban, kölcsönösen megtaláltuk számításainkat.

— Sok csomagot kell viszhazozniuk, mert az országos adatok elég lehangolóak?

— Nem, a Quelle megbízható és jó partner, ami visszajön, inkább a gazdasági romlással magyarázható, azaz a címzett került olyan helyzetbe, hogy nem tud fizetni. Ez kb. 10—15 százalék.

— Ez veszteséget jelent a postának?

— Nem. A csomagküldő szolgálat a visszajött csomag után is fizet, inkább a felesleges munka jelent gondot.

— Korábban azt mondta, a levélforgalom sem esett vissza.

— Hála istennek, s ez is a csomagküldő szolgálatoknak köszönhető, s az üzleti levelezés is jelentős. Nagyon sok a prospektus jellegű küldemények száma, s most az a közel 80 000 kopogtatócédula, ami a tb-választásokkal volt kapcsolatos.

— Ne haragudjon, de tudja Ön, mi a tb-választás?

— Megfogott ezzel a kérdéssel, de igyekszem válaszolni. Egyszerűsítve szerintem az, hogy az embereknek tevőlegesen beleszólásuk legyen életük pénzügyi alakulásába.

— Köszönöm a választ, de én még azt is hozzátenném: a szakszervezetek munkavállalókat védő támogatásával...

— A szakszervezet is emberekből áll...

— Kedves Minarek úr, esküszöm, nem gúnyból mondom, de ennél jobb megfogalmazást rég hallottam. És köszönöm Önnek ezt a megjegyzést...

Veégh Ádám

Kerek egy esztendő

A Postás Művelődési Központ játszóházsorozata 8—14 éveseknek

Kerek egy esztendő

A Postás Művelődési Központ játszóházsorozata 8—14 éveseknek

Július 19—23. között 10—12 óráig

várják az érdeklődő gyermekeket (esetleg szüleikkel együtt) az év jelentős ünnepköreit átölelő játszóházsorozatra.

19-én, hétfőn: „Itt a farsáng” — farsangi hagyományok, maszk- és álarckészítés.

20-án, kedden: komatál — húsvéti népszokások, tó-jásfestés, díszítés.

21-én, szerdán: Pünkösdi királyság

— pünkösdi játékok, virágkoszorú fonása, virágok készítése különböző technikákkal.

22-én, csütörtökön: Aratás — aratókoszorú készítése, kosárfonás.

23-án, pénteken: „Menjünk mi is Bethlehembe!” — fenyőfadíszek készítése természetes anyagokból.

A részvétel térítésmentes, várnak minden érdeklődőt, egy-egy alkalomra is!

Benczúr-kerti esték műsora:

Július 1-jén, a Magyar Virtuózok kamarazenekar hangversenye. Zenekarvezető: Szenthelyi Miklós. Rossini: G-dúr szonáta, Csajkovszkij: Melankólikus szerenád, Melodia, Scherzo, Meditáció, Valse scherzo, Mendelssohn: D-dúr szimfónia

Július 9-én, 16-án, 23-án, 30-án, Dresch Mihály

együttesének dzsesszkoncertjei.

Esőnap: az aktuális előadást követő nap.

A Benczúr-kerti esték belépőjegyei elővételben kaphatók a koncertek helyszínén.

Felvilágosítás: a 121-7334 és a 122-8001 telefonszámokon.

Dr. Kovásznai Andrásné verset mond

Vetélkedtünk

Hét kategóriában nagy sikerű országos nyugdíjas „Ki mit tud?” vetélkedőt rendeztek a budapesti Postás Művelődési Központban. Az egyes kategóriák győztesei, helyezettei a következők:

Ének

I. Illés Sándorné,

Vers-prózaíró: I. Szélp József,

II. Mihályi Jánosné.

Irodalom:

I. Dr. Váncsa Zoltán,

II. Halász Mária,

III. Vertig István.

Képzőművészet:

I. Galgóczi István,

II. Horváth Nándorné.

Különdíj:

Németh Ottó.

Kézműves:

I. Németh Ottóné,

II. Bódi Zsuzsanna,

III. Jankó Gyuláné,

IV. öz. Cserhalmi József-né.

Szakácsművészet:

I. Szadovszky Lajosné.

Egyéb kategória:

I. Balázs Károlyné.

A vetélkedő fődíját több kategóriában mutatott teljesítményéért dr. Kovásznai Andrásné kapta. Gratulálunk a győztesek-

nek, helyezetteknek, s minden résztvevőnek!

*

Elmúlt, szép volt, remélhetően nem egy alkalomra szól. Erről egyébként a vetélkedő utáni autóbusz-kiránduláson résztvevők is igenlően beszéltek. Mert az is volt. Kiskunhalasra, Kiskunmajsára, jókedvű beszélgetésekkel, kitűnő ebéddel, fagyaltalozással és a halasi posta vezetőjének, dolgozóinak kedves fogadásával fűszerezve.

Mindez a Magyar Posta Várlalat, a Matáv Rt. és az Antenna Hungária Rt., valamint a postai, illetve távközlési szakszervezet nagylelkű támogatásával.

Nevezettek pénzt, ajándékot, lehetőséget adtak, a Művelődési Központ munkatársai pedig mindenre odafigyelő szeretettel.

Mit lehet ehhez hozzátenni? Talán csak azt, jövőre újra ugyanitt, s ha újságunk szerkesztőjét újra felkérjük a vetélkedő levezetésére, ott a helye.

Remélhetően mindnyájunknak.

— V. Á. —

Nyugdíjasok Kiskunhalason

Ebéd a Tóvendéglőben

A kármilyen hihetetlen is a történet, de igaz. Kétszáz évvel ezelőt egy száz férfiú, egy drezdai születésű fiatalember, aki még nincs is 27 éves, s aki feltette magában, hogy nemcsak Európa nyugati részét utazza be, hanem Magyarországot is, felkerekedik Szászországból, Felső-Lausitzból, közelebből Rumenauból, és eljön hazánkba természetbúvárkodni. Szenvedélye volt a madárvilág, s úgy hallotta, hogy a mi hazánkban gyönyörű példányokra lelhet. Pedig már nagy utak álltak mögötte: Franciaország, Spanyolország, Portugália és természetesen a sokszor bejárt Németország, de a gyűjtők ilyenek, hajtja őket a szenvedély, még szebb és különlegesebb példányok után.

Ez a derék fiatal, persze gróf, megengedheti magának az ilyen utazást. A Pallas Lexikon is megemlékezik róla eképpen: „Hoffmann von Hoffmannsegg János Centurius gróf, német természetbúvár és utazó.” A kötet fordítója azt írta, hogy e munkája azért készült el, mert szenvedélyes levélíró volt és útjairól, a látottakról szívesörömmel beszámolt nővéreinek, kinek nevét se árulja el, csak így szólítja egyszer: Kedves jó testvér! Azt is tudjuk, hogy nővére csakugyan élt, egy Kleist nevű porosz huszár százados felesége volt. Én inkább kordivatot látok e leveleknek álcázott könyv mögött, vagy a mi Mikes Kelemenünk is nem „nénikéjének” írta törökországi leveleit?

Persze még talán ez se lenne elegendő e kétszáz évvel ezelőtti utazás felelevenítésére, ha az ifjú gróf nem szeret bele hazánkba, a magyarokba, a magyar konyha remekeibe, a jó ételekbe, a szép aszszonyokba és a magyar szóba, annyira, hogy átvedlik magyarrá egynehány itt eltöltött hónap után.

De annyira ám, hogy megtanul magyarul, magyar ruhát ölt, s teszi ezt akkor, amikor azzal az elhatározással jön magyar földre, hogy csak egy-két hónapot tölt itt. S ebből két esztendő lett. És akkor is csak azért kell visszautaznia, mert a rendőrség figyeli, a nyomában van, ne felejtjük el, *Martinovicsék* korában vagyunk, mindenki gyanús, hát még egy olyan német gróf, aki magyarrá vedlett át.

De talán még ezért sem bogarásztam volna át a könyvét, de állandóan ír a korabeli postáról. Nos, amikor azt mondja, hogy postán jöttem, vagy postán utaztam, az azt jelenti, hogy abban az időben a postakocsi nemcsak csomagokat, leveleket szállított, hanem elsősorban utasokat. De mégis, miért ne idézhetnének fel a kétszáz évvel ezelőtti múltat?

És ha már itt tartunk, lapozunk bele könyvébe.

Ezt írja az első soraiban, Budáról, 1793. július 8-án:

„Múlt hó 23-án utaztam el Bécsből. Lehetetlen jobb postai szolgálatot kívánni is, mint ebben az országban van. Többször megtörtént, hogy a lovakat hamarabb felváltották, mint amennyi idő alatt a kerekeket megkenhették és soha sem történnek, mint nálunk, késedelmezések s aztán bocsánatkérések, hogy a lovak nem voltak idehaza, s több efféle. Csak ilyen intézmény mellett lehetséges két nap alatt, és pedig reggeli 5 órától esti 9-ig tartó utazás után 36 mérföldnyi utat megtenni, mert ilyen messze van Buda Bécsből, mégis, a második nap este már ott voltam...”

Az úton is figyel, nézi a tájat, megfigyeli az embereket. És összehasonlít, embereket, szolgáltatásokat és a várost is, Budát természetesen Drezdához méri, az is a folyó két partján terül el, mint Pest és Buda.

Olvassuk tovább útleveleírását:

„Egy pár erdős hegyet kivéve a magyar határon, az egész vidék a Duna mentében meglehetősen csupasz és egész egyszerű. Váltakozva magyar, majd német faluba jut az ember, vendéglősök, postamesterek és effélék majdnem kivétel nélkül mind a két nyelvet beszélik, csak némely postakocsis nem tud németül. Az első pillantás Buda környékére szintén nem sokat ígért, de most már mégis sokkal előnyösebb vélemény van felőle...”

Hadd keressék még olyan idézetet, ami a postaszolgá-

sabb, mint másféle járművek. Mi éppen egy negyedért utazunk annak, amit a posta megkívánt volna.”

Parasztkocsin utazott hát. Azért, mert így „... útközben is alig két forintot költöttünk el egyenként, mert nem a drága postaúton, hanem mellékutakon, többnyire pusztákon utaztunk keresztül...”

Ekkor éppen Budára utazott, ahol a Fortuna fogadóban szállt meg, ma itt található a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, a Fortuna utca 4.-ben, s megjegyzi, hogy: „ez a legismertebb és legjobb vendégfogadó”.

Élvezetes könyvet írt élményeiből a gróf úr — 1800-ban meg is jelent Görlitzben —, megírja, hogy „Pesten jelenleg vásár van, ez még növeli az élénkséget, éppen olyan tolongás és lármá van, mint a

terjedelmesen elbeszélte sorát.”

Gyorsan megtanult magyarul. Erdemes elolvasni sorait; amikor egy pécsi papról ezt írja:

„Hét nyelvet egész jól beszélt, pedig ezek egymástól eléggé különböznek, mint a magyar, német, latin, francia, olasz, tót és rác. E nyelveket itt mind beszélik s gyakran egy ebéd alatt három, sőt négy nyelven társalognak egyszerre. Minden falusi lelkész tud 3-4 nyelvet, mégpedig a magyart, németet, latint és rácot. A magyar, melynek csengése nekem már három évvel ezelőtt Pozsonyban is tetszett, közelebbi ismeretség folytán még inkább megtetszett, csakhogy igen nehéz, mivel semmiféle nyelvhez nem hasonló. Időtöltésből most ennek tanulását foglalkozom — mégpedig igen komolyan. Különös az, hogy a közönséges nép éppen olyan jól beszél a nyelvet, mint az előkelők, sőt még tisztábban...” Később ezt jegyzi föl, amikor a pásztorok életébe tekint bele: „Félreeső csárdákat nagyon veszélyes éji szállásul választani, ha az ember egyedül van és nincs felfegyverkezve. Aki itt nem tud magyarul, az igen kellemtelenül érezi magát. Most már elég folyékonyan beszélek...”

S ráadásul ekkor már külsőre is magyar, hiszen a ruhája, akár az ittenieké: „Nekem feltűnt, hogy a házigazda és két előkelő úr még a dolmányát is levetette és ingujjban ebédeltek. Én a dolmányról beszéltem, tehát tudnod kell, hogy itt, Magyarország szívében a férfiak mind magyar divat szerint öltözködnék, azaz éppen úgy, mint a huszárok. Hosszú nadrág, magyar csizma és vagy egy rövid bekecs, vagy egy hosszabb mente, de ez csak díszöltönyül szolgál. A szín magánembereknél egészen közömbös. A nadrág és a bekecs többnyire egyszerű és vagy selyemből, vagy posztóból készül. Német öltözetet nem lehet látni, kivált hivatali emberen nem. A nadrágok erősen vannak zsinórozva és teremtetézve, harisnyát nem hordanak. A bekecs és a mente szintén igen gazdagon van zsinórozva, sőt, rojtokkal díszítve...”

Leírja, mert fontosnak tartja, hogy amikor Szegedre utazott: „... testemre egy parasztbundát öltöttem, durva gyapjúból, de oly erős, vastag, hogy sem a hideg, sem a szél át nem járja. Lábaikon kordován csizmában csak egy pár kapca volt... Mindentűn, ahol leszállók, örülnek a parasztemberek, hogy egy — az ő kifejezésük szerint — nagy urat láthatnak, aki az övékhez hasonló ruhában jár... Rossz kiejtésen még csak nem is mosolyogtak... Nagy előny, hogy még a legegyszerűbb nép is éppen olyan jól beszél, mint a legműveltebbek, és mindenütt egyformán, mert tájészolások nincsenek. Nem ismerek nemzetet, melynek a magyaron kívül ez az előnye volna...”

Még egy utolsó postai vonatkozását hadd jegyzem ide könyvének: „Szegeden ismét csomagoltam egy ládát és egy bórondót és feladtam a postára Pestig 7 frtért.”

Így búcsúzik az országtól, a magyaroktól, a látványtól:

„Szívemben édes honvágygal könnyű szívvel vettem búcsút Budától és Pesttől, megrendeltem az előfogatot és őt, halálisan unalmas nap után 36 mérföldet megtéve Bécsbe érkeztem.”

Takács Tibor

Fejezetek a magyarországi posta múltjából (III.)

Bornemisza István Magyarország főpostamestere

Bocskai István (1604—1606), majd Bethlen Gábor (1619, 1622) erdélyi fejedelmek felkelése sok kárt és nehézséget okozott a korabeli postának, a harcok előtte utáni békekötések mérföldkövek voltak az intézmény fejlődése, magyarrá válása terén. Nézzük közelebbről az eseményeket. A Paar család eltávoztával egy évig nem volt a magyarországi postának vezetője. Egy év után ideiglenesen Magnó Károly, majd 1620. szeptember 28-ig fia, Magnó János Jakab, bécsi udvari főpostamester látta el a tisztséget. Utóbbinak is terhes volt a feladat, ezért azt beosztottjára, Stokmayer Pálra bízta, aki közel egy éven át be sem tette lábát a pozsonyi hivatalába. Az ilyen postaműködés ellen mind a magyar kamara, mind Bethlen Gábor tiltakozott, megoldást sürgetett.

Az 1621. december 31-én II. Ferdinánd magyar király és Bethlen Gábor erdélyi fejedelem közt kötött nikolsburgi (Morva) béke jelentős eseménye volt a vallásháború és a fejedelem által segített cseh nemzeti függetlenség harc eseménysorozatának. Bethlen Gábor fejedelem lemondott a beszerzett országgyűlésen felajánlott királyi címről, átadta a királyi koronát Ferdinándnak, helyette a fejedelemség a Partium hét vármegyéjét kapta és az ott lévő végvárok fenntartására ötvenezer forint évi díjat kapott Ferdinándtól.

A nikolsburgi békét követő soproni országgyűlés 1622 augusztusában törvényileg rendeli meg az önálló magyarországi postamesterség felállítását (1622. évi 26. tcz.) és arra, hogy a hét vármegyében a királyi törvények és közigazgatás az átengedés idejére érvényben maradnak. Az 1622. 26. tcz. alapján kinevezést kapott Bornemisza István, az első magyar postaigazgató. Kimondták azt is, hogy közhivatalokra — így a postára is — ezentűl csak magyar nemesi személyeket fogunk kinevezni. A törvény jelentős lépés volt a posta magyar igazgatásának megteremtése terén. Stokmayer Pál pozsonyi postamester már 1622. július 9-én leváltották és Bornemisza Istvánt nevezték ki pozsonyi postapraefectussá (igazgatóvá) „Supremus per Hungariam postarum magister” vagyis a főpostamesteri pecsétlenyomaton is olvasható volt.

Egyidejűleg a király a magyarországi postákat a pozsonyi Magyar Kamara fennhatósága alá helyezte, azzal, hogy ezentűl minden postaugyben a kamara tegyen felterjesztést, és csak a kamara javaslatára fogja a postákat adományozni. Bornemiszt pedig utasította, hogy a „kiutalt pénzekről és harmincadokról (adó- és vámjövedelmekről) a kamarának tegyen számadást, legyen attól való függése és azt ismerje el”.

Bornemiszan kívül Rózsahegyre; Andaházi Lőrincet, Eperjesre: Rózsán Jánost, Lőcsére: Soldner Jánost magyar honpolgárokat nevezték ki postamesternek. Magyar postamestere lett Bajmócna; Oroszlány György, majd János, Galgócna; Fehérvári István és Völcsey János, Kassán; Soós Gábor, őt követte Gránát János, Tokaj városában a Cseresznyey család birtokolta apáról fiúra a postát. E tények azt bizonyítják, hogy II. és III. Ferdinánd, de I. Lipót is tiszteltbe tartotta a posta magyarságát biztosító törvényt, így az idegenből hozott intézmény nemcsak jogilag, de valóságában magyar nemzeti intézménnyé alakult át.

A posta belső szabályzatát illetően az 1621. évi osztrák postarendtartás — kezelési utasítás — volt érvényben, amit Bornemisza kérésére 1626. július 20-án magyar vonatkozású kiegészítéssel újból kiadtak. Bornemisza tudta, hogy a magyarországi posták működéséért ő a felelős, független a bécsi udvari főpostamestertől. Ezt a függetlenséget igyeke-

zett biztosítani, a posta magyarságát megtartani.

Ki volt Bornemisza István? Habsburg-párti köznemes, fiatal korában részt vett a hírhedt Básta erdélyi hadjáratában. Házassága révén kapcsolatban volt a Paar családdal, felesége Paar unoka volt. Amikor Bethlen Gábor első hadjárata (1619) során Pozsony elfoglalta, Bornemisza a pozsonyi postát kezelte, nem lett lelkes híve Bethlennek, ami abból is kitűnt, hogy titkos kapcsolatot tartott fenn Hainburg és Marschegg Bécs környéki várak parancsnokával. A kapcsolat kitudódott, Bethlen elkoboztatta vagyonát, életét Bécsbe menekítette. II. Ferdinánd ismerte szervezői képességét, a Paar családdal való kapcsolatát — akinek a király még mindig tartozott — tábori postamesteri teendőket bízta meg (1620) Morvaország, Ausztria területén, majd Magyarországon is.

Bornemiszaának a pozsonyi kamarával való együttműködése kezdetben zavartalan volt. A kamara rendelkezésére ment el Bajmócra a nádor székhelyére, utközben megvizsgálta a postákat, rendet, fegyelmet teremtett. Működése alatt a posta személyzetét magyarokra változtatták, a feladó szervekkel hivatalosan deákul, az alárendeltekkel magyarul levelezett. E gyakorlatot utódai is folytatták.

A főpostamester elsősorban a fizetatlenség miatt lezúllott posták helyreállítására, a fegyelem megszüntetésére törekedett, ugyanakkor szívesen harcolt — a kamarával szemben is —, hogy a harmincasok a postákat rendszeresen fizessek.

A kezdeti sikeres működését megnehezítette az ingatag, könnyen befolyásolható Ferdinánd király, aki 1624. szeptember 4-én az osztrák főpostamesteri hivatalt „szabad királyi hűbér” gyanánt a bécsi udvari főpostamester, gróf Kristóf János családjának adományozta, beleértve az osztrák örökös tartományokat az Ens alatti — és feletti Ausztriát és „egyéb országokat” is, mely alatt Magyarországot is értette. Az adományozás személytől szólt, és megadott személyre, amit változás során megújítottak. II. Ferdinánd ezen adományozással kívánta kiegyenlíteni a megelőző Paar családtól korábban felvett 15 000 forintnyi kölcsönt. A király önhatalmú rendelkezése és a Paar család törekvésével szemben az országgyűlés, a nádor és a pozsonyi magyar kamara erőteljes tiltakozott, mire az uralkodó 1625. március 4-én a pozsonyi kamarához intézett rendeletével a régi állapotot ismét visszaállította: „Kegyelmesen megemlékezve a soproni országgyűlés alkalmával kibocsátott rendelkezésünkre, hogy a pozsonyi postaigazgató nem más, csakis ezen kamara által helyezettessék állásba és csakis ettől legyen függése... kegyelmesen akarjuk, hogy ezentűl Magyarország összes postaügyei, tekintet nélkül a leiratára... a régi állapotban maradjanak, s egyedül a magyar kamarának legyen alávetve.”

A régi állapot visszaállítása ellenére Paar udvari főpostamester hatalmi törekvése nem szűnt meg, amit Bornemisza a királlyal való kapcsolatával ellensúlyozott. Nemcsak Paartól, de a kamarától is függetleníteni kívánta a postát, ez azonban a többoldalú ellenálláson megbukott. Ellenfelei 1634-ben hamis vádakkal elérték, hogy a király mint nemest a nádori törvényszék elé állíttassa. Pálffy Pál kamarai elnök, a királyi leiratnak ellentmondva, nem mint nemest, hanem mint tisztségviselőt vonatta felelősségre. Végül 1635 áprilisában tisztségétől megfosztották.

Bornemisza 1642-ben az új kamarai enök útján kijárta, hogy nyugdíjat kaphasson és a 2300 forint régi követelését kifizessék.

Kamody Miklós

Centurius gróf utazásai

latról szól: „Most már jó idő eltelik, míg tőlem levelet kapsz, mert már egy pár hét óta nem jutottam olyan helyre, honnan biztosan elküldhettem volna — írja július 16-án —, most is csak véletlenségből és csak abban a reményben, hogy egy nagyobb városba jutunk...”

Végig vele volt inasa, vadász, útítársa, egy bizonyos Mattusch, aki biztos kezű vadász, meg is jegyzi róla: „Még egyszer átkutattam az innen egy mértföldnyire levő erdőt, Mattusch két kócsagot lőtt ismét...”

Sokat írt haza a gróf úr. „Írtam követünknek, gróf Schönföldnek, egy másikat bankáromnak, egy harmadikat pedig báró Podmaniczkynek Budára. Két óra alatt egész készen volt... Holnap indul a posta... A leveleket saját pecsétnyomóval lepecsételtem és biztosítottam az urak, hogy legrovidebb idő alatt útnak indítják. Láttam is, hogy az egyiket a budai postára küldik, láttam ama csomagot is, amelyben az én irataim voltak, Bécsbe, a kancelláriához felküldendő...”

Még valamit, amit ma fontosnak tartok, hát még akkor milyen fontos lehetett. Ezt írja:

„Ma reggel bejött Mattusch a kávét hozván, azzal a hírrel, hogy az őrség az ajtónk előtt eltávozott. Csodálkoztam először, de mivel ma postanap van, mindjárt gondoltam, hogy valaminek kellett történnie. Erre mindjárt jött egy táblalábíró és közölte velem nagy udvariassággal nyilatkozatok között, hogy igazoló irataim megérkeztek... Levelet is adott át bankáromtól...”

Úgy látszik, gróf Hoffmann von Hoffmannsegg teljesen elégedett volt a postai szolgáltatásokkal, mert ezt írja, alig valamivel később:

„Csodálatos ama gyorsaság is, mellyel a sürgönyök ide-oda küldettek, pedig az elintézéshez is csak kellett az idő. Csak az út ide és oda (Pécs és Bécs között) 100 mérföld és a 10-dik nap az útlevelem már itt volt minden egyébbel. Nálunk ilyesmi, kivált a szokásos postával nehezen vagy nem is történhetnének meg, azután meg nem is intéznék el olyan gyorsan.”

Panaszkodni is tud:

„A posta minden utazási alkalmatosság közül a legdrágább és alig valamivel gyors-

lipcei vásárokon, csakhogy itt a vásártér sokkal szebb. A pesti kávéház még a legszebb, amit e nembem idáig láttam. Ez a földszinten van és több szobából áll, de már az első — mindjárt a bemenetnél — valóban pompás. Ez egy kis négyszögű terem, egy-egy oldala talán tizenöt lépés lehet, négy bolthajtással, melyek a középen négy oszlopon nyugosznak. Úgy ezek, mint az összes falak és a boltozat márványból vagy gipszből vannak; én úgy gondolom, hogy inkább különböző színű gipszösszetételből. A négy bolthajtásról négy új divatú kristály gyertyatartó függ alá a l'Arabesque. Egy gazdag díszítésű izléses kályha harmonikusan egyezik meg egy hasonló nagyszófalórával. A teremben három billiárd van. Az egyik oldalon láthat az ember, midőn valakit készítenek, e mellett egy fülkében ül egy kedves, választékosan öltözött fiatal hölgy, egy kedves kis íróasztal van előtte és beszedi a pénzt.”

Otthon eszik a fogadóban, ha csak teheti. „A Fortuna szálló fogadásával egyeztem meg, hogy ebédet és vacsorát table d'hote szerint eszem... Ebéd alkalmával öt tál étel borral és kenyérral nem kerül többé, mint fél forint, vacsoránál adag szerint fizetek.”

Lám, a külföldinek akkor is minden olcsónak tűnt, akár csak manapság. Beszámol sok-sok találkozásról a gróf úr, de ezek közül egyre bűszke: „Legközelebb egy nővel ismerkedtem meg, ki előttem váratlan és feltűnően figyelemreméltó. Egy nő, ki öt éven át nem volt kevesebb, mint Madagaskár kormányzója. Nem olvastam még gróf Benyovszky kalandjait? Ki orosz fogságban Kamcsatka felszigetére jutott, hogy ottan csobolymenyétre vadásszon, ott megfoghatatlan ügyességgel a várat, hol őrizték, elfoglalta, s azon a többi fogollyal Chinába menekült. Mindezt olvasnod kell, mert nagyon érdekes. Ezután Franciaországba jött s onnan ismét Madagaskár felszigetére küldték. E férfiakat feleségével ültem szemben egy múltkori ebéd alkalmával. Késő és villa kiestek a kezemből, midőn ezt megtudtam. Ebéd után jól kikérdeztem és ő elég

